

## บทที่ 2

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทนี้ผู้วิจัยได้แยกออกเป็น 3 ส่วนคือ เอกสารปฐมภูมิ วิทยานิพนธ์หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสารคำราทัวไปและแหล่งข้อมูลอื่น

#### 2.1 เอกสารปฐมภูมิ

เอกสารปฐมภูมิได้แก่พระไตรปิฎกที่ได้อธิบายเรื่องอบายมุขไว้มีดังต่อไปนี้

2.1.1 พระไตรปิฎก เล่มที่ 23 อัญจนนิบาต อังคุตรนิกาย ทีฆชาณสูตร พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสอธิบายถึงทางเสื่อมและความเจริญแห่งทรัพย์มีใจความว่า “บุคคลที่ถึงพร้อมด้วยธรรม ๔ ประการนี้ คือ อุฏฐานสัมปทา ๑ อารักขสัมปทา ๑ กัลยาณมิตตตา ๑ สมชีวิตา ๑ ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์เพื่อความ สุขในปัจจุบันแก่กุลบุตร ดูกรพชฺชบิณฑชชะ โภคทรัพย์ที่เกิดโดยชอบอย่างนี้แล้ว ย่อมมีทางเสื่อม ๔ ประการคือ เป็นนักเลงหญิง ๑ เป็นนักเลงสุรา ๑ เป็นนักเลงการพนัน ๑ มีมิตรชั่ว สหายชั่ว เพื่อนชั่ว ๑.....

..ดูกรพชฺชบิณฑชชะ โภคทรัพย์ที่เกิดโดยชอบอย่างนี้แล้ว ย่อมมีทางเจริญ ๔ ประการคือ ไม่ เป็นนักเลงหญิง ๑ ไม่เป็นนักเลงสุรา ๑ ไม่เป็นนักเลงการพนัน ๑ มีมิตรดี สหายดี เพื่อนดี ๑.”

2.1.2 พระไตรปิฎก เล่มที่ 11 ทีฆนิกายปาฎิกวรรค สิงคาลกสูตร พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ อธิบายเหตุความเสื่อมไปแห่งโลกะ 6 ประการไว้ว่า “ดูกรคฤหบดีบุตร การประกอบเรื่อง ๆ ซึ่ง การค้ำน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เป็นทางเสื่อมแห่งโลกะประการ ๑ การ ประกอบเรื่อง ๆ ซึ่งการเที่ยวไปในตรอกต่าง ๆ ในกลางคืน เป็นทางเสื่อมแห่งโลกะประการ ๑ การ เที่ยวดูมหรสพเป็นทางเสื่อมแห่งโลกะประการ ๑ การประกอบเรื่อง ๆ ซึ่งการพนันตั้งแห่งความ ประมาท เป็นทางเสื่อมแห่งโลกะประการ ๑ การประกอบเรื่อง ๆ ซึ่งการคบคนชั่วเป็นมิตร เป็นทาง เสื่อมแห่งโลกะประการ ๑ การประกอบเรื่อง ๆ ซึ่งความเกียจคร้าน เป็นทางเสื่อมแห่งโลกะ ประการ ๑”

2.1.3 พระไตรปิฎก เล่มที่ 11 ทีฆนิกายปาฎิกวรรค สิงคาลกสูตร กล่าวถึงโทษของของ อบายมุข อบายมุข 6 ประการไว้ดังต่อไปนี้

[๑๗๕] ดูกรคฤหบดีบุตร โทษในการประกอบเรื่อง ๆ ซึ่งการค้ำน้ำเมาคือสุราและเมรัยอัน เป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ๖ ประการนี้ คือ ความเสื่อมทรัพย์อันผู้อื่นพึงเห็นเอง ๑ ก่อการทะเลาะ

วิวาท ๑ เป็นป่อเกิดแห่งโรค ๑ เป็นเหตุเสียชื่อเสียง ๑ เป็นเหตุไม่รู้จักอายุ ๑ เป็นเหตุทอนกำลังปัญญา ๑

[๑๘๐] ดูรคฤหบดีบุตร โทษในการประกอบเรื่อง ๆ ซึ่งการเที่ยวไปในตรอกต่าง ๆ ในกลางคืน ๖ ประการเหล่านี้ คือ ชื่อว่าไม่คุ้มครอง ไม่รักษาตัว ๑ ไม่คุ้มครองไม่รักษานูตรภรรยา ๑ ไม่คุ้มครองไม่รักษาทรัพย์สมบัติ ๑ เป็นที่ระแวงของคนอื่น ๑ คำพูดไม่เป็นจริงในที่นั้น ๆ ย่อมปรากฏแก่ผู้นั้น ๑ เป็นเหตุแห่งทุกข์เป็นอันมากแหวดล้อม ๑

[๑๘๑] ดูรคฤหบดีบุตร โทษในการเที่ยวดูมหรสพ ๖ ประการเหล่านี้ คือ ราที่ไหนไปที่นั้น ๑ ขับร้องที่ไหนไปที่นั้น ๑ ประโคมที่ไหนไปที่นั้น ๑ เสกาทที่ไหนไปที่นั้น ๑ เพลงที่ไหนไปที่นั้น ๑ เพลงที่ไหนไปที่นั้น ๑

[๑๘๒] ดูรคฤหบดีบุตร โทษในการประกอบเรื่อง ๆ ซึ่งการพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ๖ ประการเหล่านี้ คือ ผู้ชนะยอมก่อเวร ๑ ผู้แพ้ยอมเสียขายทรัพย์ที่เสียไป ๑ ความเสื่อมทรัพย์ในปัจจุบัน ๑ ถ้อยคำของคนเล่นการพนันซึ่งไปพูดในที่ประชุมฟังไม่ขึ้น ๑ ถูกมิตรอมตย์หมิ่นประมาท ๑ ไม่มีใครประสงค์จะแต่งงานด้วย ๑

[๑๘๓] ดูรคฤหบดีบุตร โทษในการประกอบเรื่อง ๆ ซึ่งการคบคนชั่วเป็นมิตร ๖ ประการเหล่านี้ คือ นำให้เป็นนักเลงการพนัน ๑ นำให้เป็นนักเลงเจ้าชู้ ๑ นำให้เป็นนักเลงเหล้า ๑ นำให้เป็นคนลวงผู้อื่นด้วยของปลอม ๑ นำให้เป็นคนโกงเขาซึ่งหน้า ๑ นำให้เป็นคนหัวไม้ ๑

[๑๘๔] ดูรคฤหบดีบุตร โทษในการประกอบเรื่อง ๆ ซึ่งความเกียจคร้าน ๖ ประการเหล่านี้ คือ มักให้อ้างว่าหนาวนัก แล้วไม่ทำงาน ๑ มักให้อ้างว่าร้อนนัก แล้วไม่ทำงาน ๑ มักให้อ้างว่าเย็นแล้ว แล้วไม่ทำงาน ๑ มักให้อ้างว่ายังเข้าอยู่ แล้วไม่ทำงาน ๑ มักให้อ้างว่าหิวนัก แล้วไม่ทำงาน ๑ มักให้อ้างว่ากระหายนัก แล้วไม่ทำงาน ๑. เมื่อเขามากด้วยการอ้างเลศ ผลัดเพี้ยนการงานอยู่อย่างนี้ โภคะที่ยังไม่เกิดขึ้นก็ไม่เกิดขึ้น ที่เกิดขึ้นแล้วก็ถึงความสิ้นไป

## 2.2 วิทยานิพนธ์หรืองานวิจัย

2.2.1 พระมหาขุนทอง เขมสิริ (2549) ได้อธิบายถึงความเกียจคร้าน(ในอธิบายมุข 6)ว่า “ความเกียจคร้านคือ ความเฉื่อยชา ความท้อแท้ความประมาท การขาดความเพียรพยายาม การผลัดวันประกันพรุ่ง และการอ้างสาเหตุที่จะหลีกเลี่ยงการทำงาน ความเกียจคร้าน นั้น มีสาเหตุหรือธรรมชาติเกิดจากสภาพจิตใจ และสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดความเกียจคร้าน จิตวิทยาเน้นว่าพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดความเกียจคร้าน ดังนั้น ความเกียจคร้านจึงก่อให้เกิดความเสื่อมหลายประการ ทางแก้ไขคือต้องมีวิธีการและหลักการใน การทำลายหรือขจัดความเกียจคร้านให้ถูกต้อง ทรรศนะปรัชญาตะวันออกคือ

ปรัชญาอันดูเน้นว่า ความเกียจคร้านถือเป็นอุปสรรคต่อการทำหน้าที่ของวรรณะ แต่ปรัชญาฝ่ายตะวันตกคือ เเจอร์มีย์ เป็นขั้ว เห็นว่าความเกียจคร้านนั้นเกี่ยวกับความพึงพอใจและความเห็นแก่ตัว ความเกียจคร้านใน พุทธปรัชญามีสาเหตุเกิดจากจิตใจ เพราะถูกกิเลสครอบงำ และแสดง พฤติกรรมทางกายเพราะมีสิ่งแวดล้อม บางอย่างควบคุมไว้ ทฤษฎีความรู้ในพุทธปรัชญาช่วยให้ ทราบเกี่ยวกับความเกียจคร้าน ความเกียจคร้าน นั้นปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา และ คัมภีร์อื่นๆ ได้แก่ ความเกียจคร้านในอบายมุข ๖ ประการ กุสืตัตถุ และทางแห่งความเสื่อมที่ เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความเกียจคร้าน เช่น อุกุล มุล ความประมาท และนิวรณ ๕ ประการ เป็นต้น ทางแก้ไขคือความเพียร อารัมภวัตถุ และทางแห่ง ความเจริญที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความเพียร การประพฤติกความเกียจคร้านนั้นเป็นทางนำไปสู่ความเสื่อมต่อ การศึกษา การงาน และวิถีชีวิตใน สังคม ความเกียจคร้านทำให้คนขากจน ทำให้คนพลาดหวัง ทำให้คน ตกทุกข์ได้ยาก และสังคมติ เตียน และเกณฑ์ที่จะใช้ตัดสินความเกียจคร้านนั้น ให้วินิจฉัยโดยดูที่เจตนา หรือแรงจูงใจเป็น เกณฑ์หลัก และให้ดูที่ผลของการกระทำเป็นเกณฑ์รอง” (ค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2553 จากหน้าออนไลน์ <http://inter.mcu.ac.th/En/thesisdetails.php?thesis=255020>)

2.2.2 วิชยานิพนธ์ของณัฐวดี วงษ์วรเทวา(2551) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติเรื่องการเมืองมีป่อนการพนัน ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. นักเรียน มีทัศนคติเห็นด้วยว่า หากมีป่อนการพนัน จะทำให้เกิดปัญหา ด้านอาชญากรรมมาก ยิ่งขึ้น ทำให้มีปัญหาด้านครอบครัวมากยิ่งขึ้น และเห็นด้วยว่า หากมีป่อนการพนันที่ถูกกฎหมาย ทำให้ เกิดปัญหาสังคมมากยิ่งขึ้น และนักเรียนมีทัศนคติที่ไม่เห็นด้วยว่าปัจจุบันประเทศรอบบ้านเปิดป่อนการ พนันตามแนวชายแดนไทยหลายแห่ง ดังนั้นถึงเวลาแล้วที่ประเทศไทยจะต้องเปิดป่อนการพนันถูกกฎหมาย

๒. นักเรียน มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพนันในประเด็นที่สัมพันธ์กับหลักศีลธรรมทาง พระพุทธศาสนา ในระดับปานกลาง มีความรู้เกี่ยวกับความหมายของอบายมุข แต่ไม่มีความรู้เรื่อง อบายมุข ๔

๓. นักเรียนมีทัศนคติต่อผลดีของการเปิดป่อนการพนันที่ถูกกฎหมาย อันดับ ๑ คือทำให้เศรษฐกิจ ของประเทศดีขึ้นเพราะรัฐจัดเก็บภาษีได้มากสามารถนำไปใช้พัฒนาประเทศ

2.2.3 ศศิวรรณ กำลังเสริมสิน ได้อธิบายพุทธกระบวนทัศน์ในการดำเนินชีวิตยุคบริโภครว่า ปัจจุบัน โลกได้พาเรามาอยู่ภายใต้โลกาภิวัตน์ซึ่งเป็นโลกาภิวัตน์ที่ฝ่ายทุนนิยมเสรีเอาเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือ ประสานกับระบบการสนองความต้องการเสพบริโภคที่เรียกว่า บริโภคนิยมเพื่อให้การเสพบริโภคของ มนุษย์กลายเป็นเครื่องมือของเขาในการแสวงหาผลประโยชน์พร้อมกับการปลุกเร้า ยั่ว ปลูกปั่น สร้าง กระแสให้มนุษย์ยิ่งหลงใหล ในการเสพบริโภคมากยิ่งขึ้น ผลพวงที่ได้จากการยอมรับเงื่อนไขการให้คุณค่า ตามระบบทุนนิยมก็คือ มนุษย์แปลกแยกจากธรรมชาติตัวเอง จากเพื่อนมนุษย์ จากสิ่งแวดล้อมที่เป็น ธรรมชาติ มนุษย์ถูกทำให้เป็นสินค้าที่จะต้องให้ชีวิตเหมือนการลงทุนที่ต้องทำกำไรให้สูงสุดทำให้มนุษย์

โดยเดี่ยวและกังวลอยู่ลึก ๆ จึงสร้างเครื่องมือที่ช่วยให้ไม่รู้สึกรู้สึได้ถึงความโดดเดี่ยวด้วยการหาความบันเทิงให้แก่ตนเองในลักษณะต่างๆ เช่น การบริโภคแสงเสียงจากอุตสาหกรรมบันเทิง เครื่องดื่ม ภาพยนตร์ ดนตรี เป็นต้น

## 2.3 เอกสารทั่วไป

2.3.1 คำว่า อบายมุข มาจากคำในภาษาบาลี 2 คำ คือ อบาย เป็นคำนามหมายถึงสิ่งที่ปราศจากความเจริญ; ความฉิบหาย และ มุข ที่แปลว่า ช่องทาง ปากทาง หรือปาก และเมื่อนำคำทั้ง 2 นี้มารวมกันเป็น อบายมุข จึงมีความหมายเท่ากับว่า ปากทางแห่งความความฉิบหายซึ่งก็สอดคล้องกับความหมายที่ราชบัณฑิตได้ให้ไว้คือ ทางแห่งความฉิบหาย, เหตุเครื่องฉิบหาย (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542 )

2.3.2 ท่านพุทธทาสภิกขุ (ม.ป.ท.) ได้อธิบายการตีความคำว่า “อบาย” ไว้ในหนังสือชื่อ ภาษาคน - ภาษาธรรม ว่า “ คำว่า อบาย ก็หมายถึงโลกที่ตกต่ำ ตามปกติเราแจกเป็นสัตว์นรก สัตว์เดรัจฉาน เปรต อสุรกาย สื่ออย่างนี้รวมกันเรียกว่า อบาย เขียนภาพไว้ตามฝาผนังโบสถ์ นรกเป็นอย่างนั้น สัตว์เดรัจฉานเป็นอย่างนี้ เปรตเป็นอย่างโน้น อสุรกายเป็นอย่างนั้น ล้วนจะเป็นต่อเมื่อตายแล้วทั้งนั้น นั่นเรียกว่าอยู่ในสภาพวัตถุ เป็นสัตว์ที่เลว ๆ นี่คืออบายในภาษาคน สัตว์เดรัจฉานในภาษาคน

เทียบดูกันให้เห็นง่าย ๆ ‘นรก’ ในภาษาคนหมายถึงเมืองอยู่ใต้ดิน มีเจ้าหน้าที่เป็นยมบาล จับคนไปลงโทษต่างๆ นานา ตายแล้วจึงไปถึง

ส่วนนรกในภาษาธรรมนั้นหมายถึง ความร้อนใจเหมือนไฟเผา เมื่อใดมีความร้อนใจเหมือนไฟเผา เมื่อนั้นเรียกว่าเป็นนรกในภาษาธรรมะ ใครทำความร้อนใจให้เกิดขึ้นแก่ตัวเองในลักษณะเหมือนไฟเผาที่ไร ก็เรียกว่าตกนรกเมื่อนั้น และความร้อนใจนั้นก็หลายอย่างหลายแบบหลายชนิดเพราะฉะนั้นจึงแบ่งชื่อ นรก ได้เป็นต่าง ๆ กัน.....

...อสุรกายในภาษาธรรมนั้นหมายถึงตัวความขลาดในจิตใจมนุษย์นั่นเอง ไม่ต้องรอต่อตายแล้วจึงจะไปเกิดเป็นอสุรกาย เมื่อใดมีความขี้ขลาด เมื่อนั้นเป็นอสุรกายทันที ขี้ขลาดอย่างไม่ควรจะขี้ขลาด ขี้ขลาดเกินไป กลัวกระทั่งจึงจก ตึกแก กิ่งก้อ ไล่เดือน เหล่านี้ก็เรียกว่าขี้ขลาดเกินไปจนอยู่ในสภาพอสุรกาย กล่าวการทำความคิดที่ดี กลัวว่าบรรณนิพพานจะไม่มีรสมีชาติ อยู่ในเรื่องโลก ๆ นี้ไม่ได้เพราะกลัวนิพพานอย่างนี้ ก็มี ความกลัวอย่างไม่มีเหตุผลชนิดนี้เป็นอสุรกาย เมื่อใดมีความกลัวอย่างนี้ก็ให้ถือว่าเป็นอสุรกายที่นี้และเดี๋ยวนี้

นี่เป็นอบายในภาษาธรรม แตกต่างกับอบายในภาษาคนแล้วมันยังมีเรื่องที่จะต้องคิดต่อไปว่าถ้าไม่ตกอบายในภาษาธรรมแล้ว ไม่เป็นตกในอบายในภาษาคนแน่ เช่นเราไม่ทำผิดจนเมื่อจะไร้อารมณ์ ไม่ตกนรก

ในชาตินี้แล้วชาติหน้าก็ไม่ต้องกลัว ต่อหลังจากตายแล้วก็ไม่ต้องกลัว ไม่เป็นตนนรกแน่ หรือว่าชาตินี้เราไม่  
โง่อย่างสัตว์เดรัจฉาน ไม่หิวอย่างเปรต ไม่ซี้ช้ลาคอย่างคนซี้ช้ลาค แล้วก็ไม่มีบาปอันใดที่จะทำให้ต้องตาย  
แล้วไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานหรือเป็นเปรตหรือเป็นอสุรกาย

เพราะฉะนั้นจงสนใจแต่เรื่องนรก เจริญงาน เปรต อสุรกายที่จะตกที่จะเป็นกันที่นี้และเดี๋ยวนี้ให้มาก  
ที่สุด นรก เปรต เจริญงาน อสุรกายที่จู่ถึงต่อตายแล้วนั้น เก็บไว้ที่ก่อนก็ได้ ไม่ต้องไปสนใจ เพราะว่าถ้าไม่  
เป็นนรก เจริญงาน เปรต อสุรกายในภพธรรมที่นี้และเดี๋ยวนี้แล้ว แม้จะตายอย่างไรก็ไม่ต้องไปนรกหรือ  
ไปเป็นเปรตเป็นต้นเพราะว่าเราประพฤติปฏิบัติชอบ ไม่มีอะไรทำให้ต้องตกอบายในปัจจุบันนี้แล้ว มันก็ไม่  
ต้องไปตกต่อเมื่อตายแล้วแน่นอน..”

การอธิบายเช่นนี้มีความสอดคล้องกับความหมายที่ราชบัณฑิตยสถาน(2548: 57)ได้อธิบาย  
ไว้ในคำว่า อบายภูมิ ซึ่งหมายถึงภูมิหรือภพที่ไร้ความเจริญ ในขุททกนิกาย อิติวุตตกะ พระไตรปิฎกเล่มที่  
25 มีพระพุทธพจน์แสดงไว้ 4 ภูมิ คือ

1. นีริยะ(นรก)
2. ตีรจฉานโยนิ (กำเนิดสัตว์ตีรจฉาน)
3. ปิตตวิสัย (ที่อยู่ของเปรต)
4. อสุรกาย (ที่อยู่ของพวกอสุรกาย)

การอธิบายที่ราชบัณฑิตยสถานได้อธิบายไว้นี้เป็นการศึกษาความคัมภีร์ในลักษณะที่เป็น Metaphysics  
คือการตีความที่อยู่เหนือผัสสะที่มนุษย์จะเข้าไปเข้าใจและมีประสบการณ์ได้จริง ส่วนการศึกษาของท่าน  
พุทธทาสเป็นการตีความที่เป็นสิ่งที่สัมผัสได้และเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันมากกว่าการ  
ตีความของราชบัณฑิต

2.3.3 พระพรหมมัจฉลาจารย์ (ปัญญาันนทกัญ, ม.ป.ป.: หน้า 6) ได้ให้ความหมายของคำว่า  
“อบายมุข” ไว้ดังต่อไปนี้ “อบายมุข คืออะไร อบาย แปลว่า ไม่สบาย สถานที่ไม่สบาย สภาพจิตที่ไม่สบาย  
เรียกว่า อบาย อบายที่แท้ก็อยู่ในใจเรา คือ เราไม่สบายใจ เรียกว่าตกอบาย มีความร้อนใจ มีความวิตกกังวล มี  
ปัญหา ก็เรียกว่า ตกสู่อบาย

ที่นี้ คนที่จะไปอบายนั้น เพราะกระทำความผิดระเบียบ เป็นเหตุให้ตกอบาย สิ่งที่จะทำให้เราตกอบายนั้น  
เรียกว่า อบายมุข

มุข แปลว่า ทางก็ได้ ปากบ่อก็ได้



ที่นี้ อบายมุข คือ ปากทางแห่งอบาย ปากเหวอบาย พุดง่าย ๆ อย่างนั้น ใครไปเดินอยู่แล้วตกเหวได้ง่าย เสียหายได้ง่าย เกิดความทุกข์แค้น แก่ครอบครวั ตลอดจนถึงสร้างปัญหาในสังคมด้วยประการต่าง ๆ

#### 2.2.4 พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตฺโต) (2543: 377) ได้ให้ความหมายของคำว่า “อบายมุข” ไว้

ในพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ไว้ว่า “อบายมุข หมายถึงช่องทางแห่งความเสื่อม, เหตุแห่งเครื่องฉิบหาย, เหตุย่อยยับแห่งโภคทรัพย์, ทางแห่งความพินาศ มี 4 อย่าง คือ 1.เป็นนักเลงหญิง 2.เป็นนักเลงสุรา 3.เป็นนักเลงเล่นการพนัน 4.คบคนชั่วเป็นมิตร; อีกหมวดหนึ่งมี 6 คือ 1.ติดสุราและขงมีนเมา 2.ชอบเที่ยวกลางคืน 3.ชอบเที่ยวดูการเล่น 4.เล่นการพนัน 5.คบคนชั่วเป็นมิตร 6. เกียจคร้านทำงาน”

2.3.5 บัญชา เฉลิมชัยกิจ (2549) ได้รวบรวมบรรยายความ 100 คมธรรมพุทธทาสภิกขุข้อที่กล่าวถึงอบายมุขคือข้อที่ 43 หัวข้อว่า “สุขเพราะไม่ต้องการสุข” ความว่า

( สุข คำแรก เป็นความสงบเย็นของจิตใจซึ่งมาจากรู้ใช้วัตถุเป็นเพียงแค่เครื่องมือรับใช้ชีวิตอย่างเช่น ผู้เศรษฐกิจพอเพียง

สุข คำหลังเป็นกิเลส ตัณหา อุปาทาน ความยึดมั่น ถือมั่น การปรุงแต่งให้ผัสสะของอายตนะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจและความเห็นแก่ตัว)

อันมีอบายมุขทั้ง 6 ยังเต็มไปด้วยในโลก

- คีมน้ำเมา
- เที่ยวกลางคืน
- ดูการเล่น
- เล่นการพนัน
- คบคนชั่วเป็นมิตร
- เกียจคร้านทำงาน

เดี๋ยวนี้ก็เวียนกันไม่ได้เพราะว่า อบายมุขทั้ง 6 มันเป็นเครื่องมือเก็บภาษีของรัฐ(ภาษีและผลประโยชน์ทางวัตถุ เงินทองของคนกลุ่มน้อยที่เอาเปรียบกันอยู่ชนิดที่ไม่มีขอบเขตนี้ ไม่คุ้มกับการบังเกิดผลเสียหายทางสุขภาพกาย สุขภาพใจ จิตวิญญาณและอาชญากรรมในสังคม รวมทั้งอุบัติเหตุที่ไม่น่าเกิดขึ้นอย่างมากมายมหาศาล ขอให้ช่วยกันคิดให้ดี ๆ แล้วกล้าตัดมันออกจากตัวเองและมีเมตตาตัดสินให้มันออกไปจากระบบในสังคมบ้านเมืองเราเสียเถิด)

มองอีกในมุมหนึ่ง สิ่งที่เรียกว่า อบายมุข 6 นี้ ถือได้ว่าเป็นสิ่งเสพย์คิดในสังคมไทยไปแล้ว ในสังคมศาสตร์ปริทัศน์ฉบับครบรอบ 30 ปีที่ภูวคต ทรงประเสริฐ(2529: 60) เป็นบรรณาธิการได้อธิบายสถานการณ์ทางสังคมที่กำลังตกอยู่ในห้วงของการ ‘เสพย์คิด’ ไว้ว่า คำว่า “เสพย์คิด” หมายถึงสิ่งมากมายหลายประการที่ทำจนเป็นนิสัยและกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตที่เลิกไม่ได้หรือเลิกได้ยาก เมื่อพิจารณาถึงคำว่า “สิ่งเสพย์คิด” ใน โลกนี้จึงอาจมีมากมายตั้งแต่ศาสนาเรื่อยมาจนถึง “โคคา โคล่า” หรือ “ยาแก้ปวด” ต่าง ๆ ตามแต่กรณีและความคิดทางจิตใจ ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับที่ว่าสิ่งเสพย์คิดทั้งหลายทั้งเวงนั้นคนในสังคมมีค่านิยมต่อมันจนกลายเป็นนิสัยที่เลิกไม่ได้ประการใด การอธิบายในนัยยะของภูวคตมีความโน้มเอียงไปในทางการอธิบายถึงสิ่งเสพย์คิดในระบบทุนนิยมมากกว่าอธิบายในระบบจริยธรรม

2.3.6 ท่านพุทธทาสภิกขุ (2549: 98-99)กล่าวถึงสภาพอบายมุขที่เป็นปัญหาว่า “คือบังคับตัวเองไม่ได้; นี่ก็ความล้มเหลวของวัยรุ่น คือ บังคับตัวเองไม่ได้. จำแต่คำนี้คำเดียวไว้ก่อนว่า: มันบังคับตัวเองไม่ได้; บังคับตัวเองให้เป็นพรหมจารีที่ดีไม่ได้, บังคับให้เป็นนักเรียนที่ดีไม่ได้. บังคับตัวเองไม่ได้ เพราะเหตุอะไรบ้าง ก็มีหลายอย่าง:

เช่น คบเพื่อนชั่ว ทำให้บังคับตัวเองไม่ได้, แล้วไม่พยายามจะบังคับ; เพราะมันบังคับตัวเองไม่ได้ มันบังคับตัวเองให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้ก็ไม่ได้, จะบังคับตัวเอง อย่าไปคบเพื่อนชั่วมันก็บังคับไม่ได้. ลงได้บังคับจิตใจตัวเองก็ไม่ได้, คืออย่าทำเลย ก็บังคับไว้ไม่ได้, พออยากสูบบุหรี่ สูบ, อยากดูหนัง ดู, อยากไปทำอะไร ทำ, โดยไม่ต้องมีเหตุผลว่าควรหรือไม่ควร, ที่ถูก เราควรจะทำอะไร เราต้องมีเหตุผล, อยู่ในอำนาจของเหตุผลเสียก่อนว่าควรหรือไม่ควร”

ในหนังสือเล่มเดียวกันนี้ท่านได้เสนอทางออกสำหรับปัญหาที่เกิดขึ้น ท่านพุทธทาสภิกขุ (2549: 142 – 143) อธิบายไว้ในข้อที่ 22 “ให้เขารู้จัก อบาย และอบายมุข นี้ก็เคยพูดกันมามากแล้ว. อบายที่เห็นกันอย่างง่าย ๆ คือ นรก สัตว์ดิรัจฉาน เปเรต อสุรกาย. พอร้อนใจเป็นนรก, พอโง่เป็นเคร้งจาน, พอหิวทะเยอทะยานก็เป็นเปเรต, พอขี้ฉลาดก็เป็นอสุรกาย. สำหรับคนชาวบ้านทั่วไป ที่หันตาเห็นในเรื่องของอบายก็คืออบายมุข – ปากทางแห่งอบาย : ดื่มน้ำมา เทียวกลางคืน ดูการ เล่น เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร เกียจคร้านทำการงาน 6 อย่างนี้แหละไปศึกษากันเอาเองก็แล้วกันว่ามันเขาเรียกว่าอบายมุขประดุแห่งความเสื่อม

ถ้าเราเข้าไปในอบายมุขข้อใดข้อหนึ่ง เราก็พลัดเข้าไปในอบาย คือ นรก เคร้งจาน เปเรต อสุรกาย อย่างใดอย่างหนึ่ง. นี่ต้องให้ลูกเด็ก ๆ เขารู้จักอบาย และอบายมุขคู่กันไปเลย: แล้วก็ไม่ใช่สอนกันด้วยตัวหนังสือ จะต้องสอนที่ตัวเขา ที่เขากำลังได้รับอยู่: หรือว่าจะไปชี้ตัวอย่างที่บุคคลอื่นเป็นตัวอย่าง ที่อยู่บ้าน ใกล้เรือนเคียง ที่เขากำลังเป็นอบาย ตกอบายอยู่ก็ได้ นี่ก็ต้องระวังให้ดี

## 2.4 แหล่งข้อมูลอื่น

2.4.1 วิธีที่เดียวสามารถเสริมได้ให้คำจำกัดความคำว่า อบายมุข (อ่านว่า อะ-บาย-ยะ-มุข) แปลว่า ทางแห่งความฉิบหาย ทางแห่งความเสื่อม สาเหตุให้ถึงความเสื่อม มี 2 หมวด คือ อบายมุข 4 และ อบายมุข 6

หมวดที่ 1 อบายมุข 4 ได้แก่เป็นนักเลงหญิง เป็นนักเลงสุรา เป็นนักเลงการพนัน และคบคนชั่วเป็นมิตร

หมวดที่ 2 อบายมุข 6 ช่องทางของความเสื่อม ทางแห่งความพินาศ เหตุย่อยยับแห่งโภคทรัพย์ ได้แก่ ตัมน้ำเมา เทียวกลางคืน เทียวดูการ เล่น เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร และเกียจคร้านการทำงาน

ติดสุราและของมีนเมา มีโทษ 6 อย่าง คือ

1. ความเสื่อมทรัพย์อันผู้ดื่มพึงเห็นเอง
2. ก่อการทะเลาะวิวาท
3. เป็นบ่อเกิดแห่งโรค
4. เป็นเหตุเสียชื่อเสียง
5. เป็นเหตุไม่รู้จักละอาย
6. ทอนกำลังปัญญา

ชอบเที่ยวกลางคืน มีโทษ 6 อย่าง คือ

1. ผู้นั้นชื่อว่าไม่คุ้มครอง ไม่รักษาตัว
2. ผู้นั้นชื่อว่าไม่คุ้มครอง ไม่รักษาบุตรภรรยา
3. ผู้นั้นชื่อว่าไม่รักษาทรัพย์สมบัติ
4. ผู้นั้นเป็นที่ระแวงของคนอื่น
5. คำพูดอันไม่เป็นจริงในที่นั้นๆ ย่อมปรากฏในผู้นั้น
6. อันเหตุแห่งทุกข์เป็นอันมากแวดล้อม

ชอบเที่ยวดูการละเล่น มีโทษ โดยการงานเสื่อมเสียเพราะใจกังวลคอยคิดข้อง กับเสียเวลาเมื่อไปดูสิ่งนั้นๆ ทั้ง 6 กรณี คือ



1. ไร่ที่ไหนไปที่นั่น
2. ขับร้องที่ไหนไปที่นั่น
3. คนตรีที่ไหนไปที่นั่น
4. เสภาที่ไหนไปที่นั่น
5. เพลงที่ไหนไปที่นั่น
6. เถิดเทิงที่ไหนไปที่นั่น

คิดการพนัน มีโทษ 6 อย่าง คือ

1. ผู้ชนะข่มก้อเวร
2. ผู้แพ้ข่มเสียดายทรัพย์ที่เสียไป
3. ความเสื่อมทรัพย์ในปัจจุบัน
4. ถ้อยคำของคนเล่นการพนัน ซึ่งไปพูดในที่ประชุมฟังไม่ขึ้น
5. ถูกมิตรอมตย์หมิ่นประมาท

6. ไม่มีใครประสงค์จะแต่งงานด้วย เพราะเห็นว่า ชายนักเลงเล่นการพนันไม่สามารถจะเลี้ยงภรรยา

คบบคนชั่ว มีโทษ โดยนำไปหักกลายเป็นคนชั่วอย่างคนที่ตนคบบทั้ง 6 ประเภท คือ

1. นำให้เป็นนักเลงการพนัน
2. นำให้เป็นนักเลงเจ้าชู้
3. นำให้เป็นนักเลงเหล้า
4. นำให้เป็นคนลวงผู้อื่นด้วยของปลอม
5. นำให้เป็นคนโกงเขาซึ่งหน้า
6. นำให้เป็นคนหัวไม้

เกี่ยวกับงาน มีโทษ โดยทำให้ยกเหตุต่างๆ เป็นข้ออ้างคัดเพี้ยนไม่ทำงาน โภคะใหม่ก็ไม่เกิด โภคะที่มีอยู่ก็หมดสิ้นไป คือให้อ่างไปทั้ง 6 กรณี คือ

1. หนาวนักแล้วไม่ทำงาน

2. ร้อนนักแล้วไม่ทำงาน

3. เย็นไปแล้วไม่ทำงาน

4. ยังเข้านักแล้วไม่ทำงาน

5. หิวนักแล้วไม่ทำงาน

6. อิ่มนักแล้วไม่ทำงาน

อธิบายทั้งหมดนี้หากประพฤติเข้าแล้วก็ก็เป็นเหตุให้เกิดความฉิบหาย ให้เกิดความเสื่อมเสียแก่ชีวิตร่างกายได้เหมือนกันทุกข้อ (ค้นเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2553 จากหน้าออนไลน์ที่:

<http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%AD%E0%B8%9A%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%A1%E0%B8%B8%E0%B8%82>)

2.4.2 ในวิกิพีเดียสารานุกรมเสรีได้ให้คำอธิบายคำว่า “การพนัน” ไว้ว่า การพนัน (อังกฤษ: gambling) หมายถึง การเล่นชนิดหนึ่งเพื่อเอาเงินหรือสิ่งอื่นใดด้วยการเสี่ยงโชค โดยการทำนายหรือคาดเดาผลที่เกิดขึ้นในอนาคต การพนันอาจแบ่งได้หลายอย่าง เช่น การพนันในการแข่งขัน ตัวอย่างเช่น เกมไพ่ เกมลูกเต๋า การพนัน โดยการทำนายผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตเช่น การแทงบอล การแทงม้า และการพนันที่ไม่มีการแข่งขันโดยขึ้นกับความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หวย (ค้นเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2553 จากหน้าออนไลน์ที่: <http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9E%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%99>) ซึ่งถ้าจะพิจารณาความหมายที่ไม่เฉพาะการพิจารณาตัวอักษรจะเห็นได้ว่า คำว่า อบายมุข เป็นคำที่มีความหมายกว้างและกินขอบเขตกว้างขวางในการดำเนินชีวิตประจำวัน